

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Liber Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

HISTORIÆ PROVINCIAE ANGLICANÆ SOCIETATIS IESV.

LIBER PRIMVS.

Acta sunt in Italia ab *Ignatio Societatis Iesu* fundamenta sub idem ferè tempus quo in *Anglia Henricus Octavus* sedum schisma ordiri aggressus est; diuino planè consilio, vt quo tempore *summi Pontificis auctoritas* à superbo & luxuriante *Rege* cæpta est conuelli, eodem illius ordinis semina ponerentur, qui & se *Pontificum* obsequio peculiaris voti religione adstringeret, & orbem vniuersum in *sanctæ sedis* debita veneratione conaretur retinere: Tum vero cùm tēpla diruere, religiosas domos euertere, innoxio se maculare sanguine, furenti audaciâ Rex progredederetur, & *Societas* ipsa Pontificijs diplomatis est stabilita, & in hanc lucem editus Londini *Edmundus* ille *Campianus*, qui primus deinde è *Societate* fuso sanguine *Christi vicarij* potestatem in ea insula asseruit, & non defuturos esse qui in posterum assererent commonstrauit.

Origo Societatis & Schismatis Ao. 1535.

1540. 7 Bombinus vit Camp. c. 1.

II. *Anglia* tamen è Prouincijs ad septentrionem positis *Societatem* pene postrema conspexit; & (quod non in postremis eius locandum est malis) didicit prius odio habere, quàm quid odio prosequeretur agnosceret. Nimirum schismate altius imbibito vna videbatur caula *Romanæ sedis*, & eorum qui se ei sedi obseruandæ deuouerant: Illam communi errore execrabantur hæretici, hos quâ nouo legum genere in pietatis exercitia vniuersa *lesæ Maiestatis* nomine

B

mine traducto, quâ acerbissimis quæstionibus supplicijque aut arcere regno satagebant, aut perdere: sed creuit sub incude *Societas*, atque ab iplo duxit opes animumque ferro.

III. Neque id quod longo post tempore futurum erat viuentem latuit *Ignatij prædictio*. Is enim cum consuleretur aliquando à Prouinciali Romano admittendusne esset in societatem quidam *Anglus*, iussit admitti, fore enim vt olim in *Anglia* floreret æquè *Societas* atque in alia qualibet Prouincia. Et sanè si diuinæ bonitati placuit Patriarchis illis antiquis, ad erumnarû solatium, venturæ sobolis fertilitatem, ijsdem in terris in quibus tum peregrinabantur, præmonstrare; si *Ignatio*, cum ex *Parisiensi* inopia *Antwerpiam* excurrisset, indicauit fore vt *Petrus Quadratus* Methymnæ suæ Collegium Societatis postliminio conderet, quid miremur, si ad leuamen inopiæ & laborum, à diuina mente anticipata notione intellexerit, hoc veluti altero in orbe sibi suscitatum iri aliquando illustre semen, ibi oriturus luminis sui stellas sine numero, vbi sub teterrimo Schismate capisset noctescere, idque co fortassis tempore diuinitus præuidisse, quo rerum ad vitam cum litterarum studio tolerandam necessariarum indigus, traiecto Oceano penetravit Londinum subsidia egestatis ab Hispanis institoribus Christi nomine quæsiturus.

IV. Quantopere verò iam inde ab initio natæ firmatæque Societatis ei auerfata sit *Anglia*, etiam viuente *Henrico* Rege eius nominis Octauo, non crit difficile hinc æstimare, quod cum adlaborante Roberto Primate Armachano, viro doctrinæ pietatisque eximia, destinatus in Hiberniam fuisset auctoritate Pontificia, primùm *Ioannes Codurius* ex *Ignatij* decem Sociis vnus, ei que immatura morte præcepto substitutus *Alphonsus Salmeron*, in eam Insulam cum *Pascasio Broëto*, & *Francisco Zapata* penetrasset, nec Pontificis consilia in retinendis in obsequio *Romanæ sedis* populis exequi, nec alia legati munera obire, nec commemorari quidem, nisi mutatis sæpe latebris, summoque tum suo tum hospitem suorum periculo, per Regionum odia, Ministrorumque sagacitatem potuerit, nec per *Angliam* parare reditum, nec in *Scotia*, ob serpentem ex *Anglia* hæreseos pestem, vtiliter operam ponere. Itaque velut *Orci* indignantis estu reiectus, in *Italiam* reuertitur, futurus documento ægrius aliquanto ab detortis in praua dogmata, ac maleuolæ voluntatis obstinationem hominibus Christianis, quàm ab Ethnicis ipsis atque nulla Religione excultis, Pontificios, id est, Dei oratores admitti; quando Ethnici ignorantis fere solâ, & auitæ superstitionis veneratione falluntur, hi falli potius volunt, quàm fallantur.

V. Cæterum *Ignatius* vbi suorum diligentiam difficulter hisce ad septentrionem collabantibus regnis adferri medelam cerneret; quod supererat, id egit sedulo, vt ijsdem precum suarum Sociorumque auxilio opitularetur, tempus operiens, quo Deus vberioris messis annos pararet, & colligendæ messi operas idoneas seligeret. Ex legatione autem, quam diximus, *Salmeronis*

Hæresis
Societati
infecta
Ao. 1540.
& 41.

Orlandi-
nus l. 3. n.
45. & 58.

meron's in Hyberniam, & Petri *Ribadeneira* commoratione in Anglia, cum *Figueroa* Oratore Regis Catholici sub initium *Elizabethæ*, intellectum satis est quam exiguus in ea gente, iisque circumstantiis fructus sperari posset, nisi per eius idiomatis peritos, atque adeo per eiusdem nationi homines, res Catholica plerumque administraretur. Itaque *Lainius*, cum in defuncti *Ignatii* locum adlectus Societatis clauum teneret, videretque mortuam *Mariam* Reginam Catholicam, hæresi rursus per Angliam habenas laxari, non modo beneuolè aliquamdiu plures Anglos (magnum Gregorium imitatus) in studium aluit, quò certius de animi proposito, deq̄ne cætera aptitudine cognosceretur, verum non paucos per Germaniam vtramque atq̄ Italiam, Societatem petentes curauit admitti. Quantum verò id ex *Ignatii* sententia fieret, (præter ea quæ diximus) ipsius *Ignatii* ad Cardinalem *Polum* (rem Catholicam feliciter in Anglia procurantem) literæ perspicuum reddunt; quas ego literas, quoniam & Sancti Patris ardens diuinæ gloriæ studium, & in Angliæ reductionem animum propensissimum ostendunt, pro ea quam debemus memoris animi significatione, integras hic si explicauero, gratam me lectori rem facturum existimaui. Sunt autem huiusmodi.

Gratia & Charitas Christi Domini nostri cum suis Sanctis donis & Charismatibus sit cum Reuerendissima dominatione vestra, Amen. Ex litteris Reuerendissimæ Dominationis vestræ, vndecimo Nouembris Bruxellis datis (quo tempore iter parabat in Angliam) intellexi bonam spem quam Dominus Deus noster Reuerendissimæ Dominationi vestræ iam tum faciebat reducendi eius Regni ad Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ vnitatem. Atque non ita multo post Civitate tota pererebuit spem istam in rem conuertam esse, tam breui temporis morâ, vt manifestum profecto omnibus esse debeat, illius fuisse id omne opus, qui sine tempore perficit quidquid diuinæ suæ perfectissimæque voluntati placuerit. Equidem pridem ad Reuerendissimam dominationem vestram perlata fuerit vniuersalis consolatio atque lætitia spiritualis, quam Sancta sedes, à Patre Misericordiarum & Deo totius consolationis, intimis percepit visceribus ex hoc singulari dono; Quantum verò hæc minima Societas hauserit, in dieque hauriat, qua tandem oratione explicari possit ignoro.

Sine fine laudetur ab omnibus Creaturis suis Dominus noster *Iesus Christus*, qui tam apertè nobis commostravit thesaurum gratiæ suæ & Charitatis, tamque suauem detexit tamque potentem Prouidentia suæ dispositionem in hac Angliæ reconciliatione; & quando eius perfecta sunt opera dignetur corroborare atque amplificare tam magnum beneficium vniuersæ præstitum Ecclesiæ vt magis ac magis in dies cognitio & gloria eius Sanctissimi Nominis propagetur, & pretiosissimus ille sanguis quem vnâ cum vita obtulit eterno Patri cum effectu applicetur saluti animarum. Hoc possum affirmare, nobis vt Reuerendissimæ Dominationi vestræ addictissimis, atque omni officiorum genere adstrictis, ingenti solatio fuisse, quod diuina sapientia

Ribad. l. 2.
Historiæ,
c. 22.

Admittuntur in Societatem Angli com plures.

Literæ Ignatii ad Card. Polum.

Ita tum appellabatur qui nunc dicuntur eminentissimi.

Reuerendissimæ Dominationis vestræ inprimis studio atque diligentia hoc tam magnum opus perficiendum tradiderit.

Serenissimam Reginam intra regnum, vnâ cum Serenissimo Rege, foris verò Reuerendissimam Dominationem vestram protegendo, vt huic tantæ gratiæ, quanta in tali Regno reducendo necessaria fuit, impedimentis omnibus superatis, cooperaremini. Et quoniam perspecta mihi est caritas quâ minimam hanc Societatem nostram Reuerendissima dominatio vestra complectitur, & quâ inter summi momenti negotia etiam nostri memoriâ fouet, auctque de rebus nostris quemadmodum constitutæ sunt scire, cognoscere poterit quod in domo professa, & in Collegio Romano atque Germanico in melius omnia proficiunt: Nam præter sexaginta personas domum professam incolentes, in Collegio sunt plures septuaginta: scientiæ vero (legum & medicinæ disciplinis exclusis) traduntur omnes, multo cum fructu nostrorum, & externorum Auditorum, qui multi sunt, & superant quingentos. Ij qui in Collegio Germanico commorantur progressum in virtute & literis faciunt optimum. speramúsque diuinam bonitatem inter illos parare sibi instrumenta insignia ad suum obsequium, earumque nationum spirituale auxilium. Est apud illos vnus Anglus indolis & ingenij boni, & in Collegio nostro, Hibernus magnæ spei vnus: si in rem futurum existimauerit Dominatio vestra Reuerendissima mittere isthinc aliquos ingenio & natura factos ad literas ad vtrumuis Collegium, in spem venio breui tempore regredi eos posse ingenti cum fructu vitæ & doctrinæ, & huius Sanctæ sedis summa cum veneratione. Id enim omni accuratione hic agitur, vt quod in ista ciuitate sanctum est, eo his in domibus imbuantur, & quod contrarium reperitur damno non sit. Dominatio Vestra Reuerendissima accuratius rem vniuersam perpendet; nostrum esse duximus id offerre quod animo nostro inicit illa, quam diuina supremaque Charitas nobis impertitur, cupiditas seruiendi animabus istorum regnorum iuxta minimam vitæ nostræ rationem. Commendo me humillimè Sanctis precibus Reuerendissimæ Dominationis vestræ, finioque rogando Deum Dominum Nostrum vt omnibus det gratiam Cognoscendi semper & perfectissimè adimplendi eius sanctissimam voluntatem. Româ, vigesimo 4. Ianuarij. Anni millesimi quingentesimi quinquagesimi quinti.

Admissi
non mit-
tuntur in
Angliam.

Litteræ
Polanci ad
Mercuria-
num.

VII. Sancti igitur Patris Charitas in afflictâ Schismate Angliam ex ipsiusmet verbis quàm magna fuerit intelligitur. *Lainius* eius vestigijs insistent, reliquique Generales iuuandorum admittendorumque Anglorum parci haud fuere. Ita enim *Polaneus* *Lainij* nomine ad Franciscum Borgiam Commissarium in Italia, Tridento vigesimo primo Septembris anni millesimi quingentesimi sexagesimi secundi, Qui has defert *Georgius Warus*, adolescens Anglus, auct in Societatem nostram cooptari: videtur huic instituto idoneus: Confessus est hic, & communicauit: Iudicio Patris Nostri admitti poterit ad probationem, & si in transitu per Collegia voluerit ad illa diuertere, poterit vt hospes recipi. Et ad *Euerardum Mercurianum*, septimo Nouembris, Anni sexagesimi

gesimi quarti. ” Scribis quatuor aut quinque iuvenes Anglos isthinc Romam tendere, Expectauimus illos cum alijs de quibus Rector Louanienfis: nondum comparent, metuendum ne in Italiam penetrare non potuerint, (quod multis e Germania uenientibus accidit) deinde uigesimo Decembris. ” Peruenere tandem Romam Angli de quibus scriptum fuerat: vnus lassitudine detentus haesit Mediolani. Inter istos est Rogerius, parum propensus ad Societatem: Itaque locum illi quaesiuimus in Collegio Germanico quemadmodum ipsemet optabat. Tres aureos tantum habuit reliquos, vestiri tamen debuit, lectus aliaque necessaria coemi, & quatuor aurei nummi pendi in singulos menses pro victu & habitatione. Hac mutuo accipimus donec mater provideat. Angli de vrbe nihil contulere; quamquam suasisse dicuntur abstinere aliquamdiu ab Societate ineunda. Aliorum trium, vnus est prouecta aetate, & tenuiter instructus; Reliqui duo iuvenes quidem, sed leuiter etiam imbuti. A tam longinquo itinere fessos, & nullum quod diuerterent locum habentes admisimus, moti hominum indigentia, alioqui non admissuri. Prouidendum in futurum, uti fiamus certiores quales sint, quos mittere cogitatis, utque hinc responsum expectetur priusquam mittantur: nisi quis se offerat de cuius excellenti aptitudine dubitare non possitis.)

At horum aliorumque quotquot fuerint, industriae, nondum visa est matura seges in Anglia; nam ante annum octagesimum, vix cuiquam in eo regno innotuit Societas. Apud exteras tamen nationes quando perutilem nauarunt operam, non sunt silentio inuoluenda praecipuorum nomina, neque praeciae factorum commemoratione fraudanda posteritas: videbit enim uero non defuisse viros sapientum iudicio perquam idoneos cuiusque sustinentae Prouinciae, occulta uero Dei Prouidentia *desiniri statuta tempora* quando & per quos animarum salutem in quaque regione procurari uelit.

VIII. Inter primos numerandus uenit Pater *Guilielmus Good*, quem *Mercurianus* Prouincialis spiritualibus exercitijs, adiunxit Societati Tornaci in Belgio cum annum aetatis ageret trigesimum quintum. Natus educatusque *Glastoniae*, (Iosephi ab *Arimathaea* nobilitate hospitio) *Oxonij* deinde *Philosophiae* ac *Theologiae* dederat operam, & gradu magistri in artibus insignitis praemia studiorum cum laude collocatorum, duo Ecclesiastica beneficia obtinuerat, praeter *Canonicatum*, quae orto in Anglia propagatoque in haeresim *Schismate*, simul & patrium solum cum Christi paupertate commutauit. Peractis Probationis annis additus est socius Patri cuidam *Dauidi* proficiscenti in *Hyberniam* cum *Armachano* Praefule, studiosissimo Societatis, qui nullum non mouebat lapidem ut regnum illud in fide *Catholica*, & sedis *Apostolicae*, obedientia retineret. Quatuor annos in ea insula posuit, incertum quo fructu; non defuisse tamen laboribus, illud argumento esse potest, quod cum onustus sacra suppellectile iter faceret, aggressi cum *Hybernialiquot*, ex ijs quos *siluestres* uocant, sarcinam eripuerunt; In inuoluta quid haberet prospicientes, Sacerdotem esse coniecerunt; Itaque festino cursu

Act. 17. 26

Guilielmus: Good
alias
Gorde.
Ao. 1562Mittitur in
Hyberniam.vid. literas
Peloni 27.
Iulij 8. 4.
Septemb.
1564.

Redit in
Belgium.

Abit Roma
in Sueciam

Moritur
Neapoli.

Thomas
Darbishier

rursus hominem assecuti, prouoluuntur omnes in genua, manibus in Cælum protensis. Eo corporis habitu quod uellent cum non caperet Pater, neque illi se (ignotum quiddam frementes) satis explicarent idioma non intelligenti, unius prehensa Patris manu signum Crucis super Socios producit, quasi reliquos absoluiturus; tum se curat per Socium pari ceremonia absolui: Ac nuda sanè fuit & vaga Ceremonia: illico enim fugientibus de restituenda sarcina nè minima quidem incidit cogitatio. Anno septuagesimo redijt in Belgium; ubi cum inter studia Theologica etiam spiritualia tractaret arma, eius præcipuè post Deum industria debet Prouincia Anglicana virum celeberrimum *Robertum Personium*, quem Louanij hærentem de itinere, piarum Commemorationum ex Sancti *Ignatij* præscripto usum docuit, & danti eis operam rerum terrenarum tædium primus iniecit. Inde Romam anno septuagesimo septimo ad solemnem quatuor uotorum Professionem uocatus, in Sueciam deinde, & Poloniam destinatus est, *Antonij Possuini* aliquamdiu Comes: Quæ ex Prouincia vnà cum Patre *Adamo Broco*, etiam Anglo, comitatus est Prouincialem cum iure suffragij ad Congregationem Generalem quartam, & interfuit electioni Admodum Reuerendi Patris *Claudij Aquauiuæ*, anno sequimillesimo octagesimo: duobus post annis in Anglicana domo de vrbe (non ita pridem ex Hospitali sanctissimæ Trinitatis in Seminarium formata) Confessarij munere ea cum laude functus est, quam testantur eorum temporum accensa in Alumnis arctioris disciplinæ desideria, & complurium ad labores mortemque conseruandæ Religionis causa subeundam indefessa uota. Ex vrbe cum Neapolim commigrasset, quam hîc non habuerat manentem ciuitatem in futura accepit, Anno octogesimo sexto: viginti quinque annis quos in Societate uixit, pij & prudentis uiri nomen consecutus; quarum uirtutum monumentum post se reliquit res gestas Sanctorum Angliæ, in templo Seminarij Anglicani coloribus expressas; quæ in æs etiam incisæ prodierunt Romæ, tacito eius nomine inscriptæ, *Ecclesiæ Anglicanæ Trophea*. De quibus uide nostrum Alegambe in sua Bibliotheca Extat etiam in Seminario de vrbe Manuscriptus Codex Sanctorum Britannicæ per annos Christi, & Regum Britanniæ & Angliæ digestus, quem hic contexuisse dicitur, summatim eorum res gestas, uirtutè que recensens.

IX. Edmundus Bonner Episcopus Londinensis (cuius sub *Maria* ardor enituit in subigenda pullulante tum hæresi; & sub *Edwardo* & *Elisabetha* constantia in tuenda inter uincula, & facultatum rapinam Catholica fide) Nepotem habuit *Thomam Darbishier*, in Episcopatu administrando Cancellarium, in perferendis aduersis commilitonem. Hic post carceres toleratos, exutus amplis possessionibus, quas ei & Auunculi gratia, & iuris Cæsarij Pontificijq; peritiam (quæ doctoris gradum erat assecutus) pepererant, eo carius Societatem *Iesu* complexus est, quo læpius in Sancti eius nominis obsequium adscitus fuerat. Nam *Philippo* & *Maria* imperantibus, Sodalitio cuidam *Nominis Iesu*, ad quod multarum distributio Eleemolynarum pertinebat, regio diploma-

diplomate est præfectus, & non ita multo post in demortui suffraganei Londinensis locum, Sacerdotum alteri Collegio (quod mensam *Iesu* vocabant) ut præesset omnium votis eligitur: quod quanto in beneficio poneret testatur eiusmet responsa in hæc verba: "Qui me prius promouerat ad Fraternalitatem *Nominis Iesu*, qui secundo ad mensam *Nominis Iesu* inuitarat, tertio quoque in Societate *Nominis Iesu* collocavit, fecit mihi magna qui potens est, & Sanctum nomen eius.) Quamquam non magis nomine quam instituto Societatis delectatus ad eam adiecisse animum videri debet. Nam cum inter deliberandum hæreret anceps, & Salutis suæ in tuto collocandæ avidus, solitariam Carthusianorum viuendi rationem versaret cogitatione, adstans repente clausis foribus vir ignotus, "Et tu, inquit, si Carthusianus futurus es, saluti tuæ confules, at ubi futurus est proximus,) ea voce discussa est dubitatio; Societate *Iesu* in qua utriusque dare operam posset, quasi digito monstrari agnoscens, *Lainio* Præposito eo tempore Tridenti ob negotia Concilij commoranti se obtulit.

X. Iussus Romam proficisci, & anno ætatis quadragesimo quinto in Societatem adscriptus primo Maij Anni millesimi quingentesimi sexagesimi tertij, ante vota biennij migravit Dilingam: Rogatus de more paratissime esset docendi subire munus quacumque in schola, & quamdiu obedientia constitueret, respondit scripto; "Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: neque dubito verum dixisse Christi vicarium in initijs huius Societatis, quando ista protulit, *digitus Dei est hic*. Dilingam postquam aliquot annis gratum virtutis sparsisset odorem vocatus in Gallias, Tyronibus erudiendis datus est Magister Billomi, quo in munere cum omnium virtutum specimen præbuit, tum discernendorum spirituum gratiam in primis claruit, vir comis, & ad omne seu conciliandæ, seu conseruandæ, exercendæque beneuolentiæ & charitatis officium comparatus. Parisijs per aliquot annos ad Sodales Parthenios latinè perorauit. Tum Mussiponti pluribus Doctrinam Christianam frequenti auditorio publicè tradidit, tantis eam & scientiæ & gratiæ ornamentis inspergens, ut & iucundissimè à iuuentute, & magno cum fructu audiretur, & non ignobiles Theologi ampliori theatro quæ dicebantur digna esse censentes, nè semel pronuntiata perirent, sedula manu excepta referrent in commentaria. Versanti Parisijs accidit dignum memoria, quod & ipsius industriam, & Dei commendat in ducendis hominum animis admirandas artes. Communi ciectus è Schismatis naufragio saluus Lutetiam appulerat doctor quidam Theologus, quo vetere amico Pater Thomas vsus fuerat: Hunc pro antiqua necessitudine cum semel iterumque salutasset, statuit super exoneranda conscientia aggredi, & de totius ante actæ vitæ rationibus subducendis suadere. Igitur captâ occasione ingreditur sermonem. Alter ut sensit quò oratio tenderet; "Nil pluribus, inquit, opus est; Ea ipsa est quæ me cura sollicitat: Hac enim quæ proximè elapsa est nocte somnium incidit, quod & te mirari necesse est, & mei officij vehementer me commonet; videbar cum familiaribus mensæ opiparæ assidere; inter

Ex responsis ad interrogata.

Vocatur ad Societatem.

Ao. 1536.

Mittitur dilingam.

Deinde Billomum Catalogus Billom. 1568.

Tum Parisios & Mussipontum.

Somnium vtile dis. Babington

conuiuandum, vt fit, ingrediuntur Musici: Rogant an quidquam delectet audire? sanè, inquit omnes: tum vnus ad me conuersus, vis voce tibi præcinam aliquid? Per me, inquam licet; præcine. At ille inde à prima ætate mea telam retexens, cuncta quæ ad hanc vsque horam peccaueram ab oculis posuit, tantumque incussit horrorem vt nihil sit in optatis magis, quam vt onere isto me quam citissimè liberem.

Ageigitur, subiungit Pater, duorum vel trium dierum interuallum cape, quò lustrata ætate vniuersa accuratius rem tam optatam peragas. Neque id necesse est, inquit; tam enim clarè, tanquam ex ordine digesta teneo omnia, vt qualiscunque mora superuacua sit) Itaque confestim exquisitâ methodo repetens vniuersa, & quàm miris modis Deus electos suos iuuet docuit, & se ad viciniorem quàm sperauerat exitum quietioremque hoc adminiculo comparauit: non enim longo post tempore morbo oppressus piè obdormiuit. Pater *Thomas* anno septuagesimo secundo quatuor Professorum votis adstrictus, Romam primùm, tum Mussipontum redijt, atque in senectute bona animam Deo reddidit, annos cùm expleisset ætatis octoginta sex, in Societate verò vnum supra quadraginta. Qui antequam Angliam desereret, in difficilis carceris tædio, legitur aspectu imaginis Christi Sanguine manantis, quæ insperato ad parietem fixa emicuit, ad quælibet toleranda animatus; & in decliui ætate, cùm pertinaci morbo tibiam occupante, medicorum de ea secanda iudicium expectabat, Sanctorum Apostolorum beneficio, (quorum subsidium in festo illis die implorarat) periculum depulisse. Et quo tempore in Comitibus Societatis Generalibus, mortuo *Mercuriano*, ad Successorem deligendum couenerant Romæ Patres, Parisijs cùm esset, rogasse Iacobum Tyrium magnæ auctoritatis & nominis in Societate virum, num Patrem quempiam *Claudium* nomine, Romæ nosset, ad quem Tyrius, noniequidem; sed quid rogas? Tum ingenito candore narrasse id quod acciderat: "fureram (inquit) de nocte Deum oraturus pro felice Patris nostri Generalis electione; cùm mihi apparere dignata est clementissima Mater, & spiritu me duxit in Patrum conclauè; Tum cæteros inter, Iuuenem quendam Patrem, *Claudium* nomine, manu produxit in medium, & congregationi indicare videbatur vt hunc eligerent.) Non vanam fuisse præmonstrationem probauit euentus, & Societati salutarem, & vitæ Thomæ cum insigni pietate transactæ non leue argumentum.

Vid. An-
nales Mus.
sipontanos
Anni 1604

Burghesi-
us in Socie-
te Virgi. Sa-
cra ex erro-
re comuta-
to nomine
in Albige-
rum.

Adamus
Brooche.

Admissus.
Ao. 1564.

XI. *Adamus Brocus* honesto loco Londini natus, & humaniorum literarum disciplinis excultus, altioris scientiæ studijs in Academia Oxoniensi quinq; annis dederat, cùm hæreseos flammam cuncta latè domi depalcentè enauigato mari fugiens, morum facilitate & ingenij præstantia tantū valuit, vt annos ætatis duos supra viginti numerans Societatem obtinuerit Romæ, exeunte anno eius seculi sexagesimo quarto. Post Probationes, Philosophiæ excolendæ rursus adhibitus, in Lithuaniam concessit, in ea deinde Prouincia primis Societatis muneribus cum laude perfunctus; Nam Collegio Vilenensi olim præfuit

fuit Rector, & Nouitiorum demandata est ei cura per quadriennium; & Prefectum rerum spiritualium egit pluribus annis, ea vigilantia & accuratone, vt eorum locorum Annuæ litteræ disertè pronuncient, dici posse omnes fere eius Prouinciæ præcipuos Patres in Christo genuisse.) Præterquam quod inter hæc per viginti annos, Bransbergæ & Vilnæ, Conscientiæ, & capitum in quæstione cum Hæreticis positorum nexus apud frequentes auditores explicauit, non minori Doctrinæ quàm pietatis commendatione, Antistiti Vilnensi & Samogitiæ in primis carus, & apud clerum vniuersum in veneratiõne habitus. Anno octogesimo vii diximus, cum Patre *Guilermo Good* Congregationi Generali interfuit, cum iure suffragij, at sexcentesimo quinto supra millesimum vitæ exitia cum virtute peractæ parem exitum iungens, omnibus sui reliquit desiderium, tertio nonas Iulij: ab anno septuagesimo octauo quatuor votorum professus.

Manera
quæ gessit.

XII. *Laurentius Arthurus* Fauntnæus in iisdem regionibus scriptis etiam commentarijs Societatem illustrauit; quorum indicem cum noster *Ribadeneira* & *Alegamb* diligenter texuerint, non erit lectori graue hic prætermittere. Ortus nobili familia Leicestrensi tempestiuè serpenti per Angliam Hæresi se subduxit; Nam annos non plus sedecim natus, cum Louanij, inter Conuictores, Logicæ operam daret, in Societatem admissus est, anno septuagesimo. Româ deinde, emenso Theologiæ Stadio, in Poloniam missus, Posnanix diutissimè de Quæstionibus fidei disputauit, & proteruam Ministellorum contranitentium, veritate de altiore loco proposita, & libris in lucem editis compescuit; non mediocrem existimationem tum morum insigni probitate, tum doctrinæ momentis in vniuerso regno consecutus. At Vilnæ anno nonagesimo primo; post quatuor votorum recentem factam professionem, morbo correptus, præmaturè videri potuit humanis esse subtractus, nisi qui flores optimi Religiosis in hortis enascuntur, iisdem cælestibus pratis ornandis censerì debeant aptissimi.

Laurentius
Arthurus.
Vid. Pit-
zium 100.
1591.

XIII. *Luxere* & in Germania & per Belgium alij scientiæ & virtutum ornamentis clari: *Ioannem Vicæum* Oxoniensem Catalogus Ingolstadtensis memorat Philosophiæ & moralis Theologiæ Professorem. Idemque in indice Romano fertur Rhetoricam & Græcæ literas atque alia docuisse. Tum post quatuor votorum Professionem in Augusto anni octogesimo octauo editam, Septembri insequenti è viuuisublatus est, cum viginti quinque annos in Societate vtiliter posuisset.

Ioannes
Vicæus.

Thomas etiam *Guilielmi*, & ipse Oxoniensis, post Philosophiam Romæ, Theologiam Viennæ in Austria auditam, vno anno tertiam Grammatices, at duos supra viginti Mathesim explicauit Olomucij, ab alijs interim muneribus obeundis non immunis; nam Ministri, procuratoris,

Thomas
Guilielmi.

toris, Confessarij, Monitoris, & annis deinde tredecim in adolescentum conuictu subregenti officio est perfunctus. Et durauit is quidem ad annum vsque millesimum sexcentesium undecimum, Coadiutoris spiritualis formati gradum virtute & doctrina illustrans: atque annos in Societate cum numeraret quadraginta septem, ætatis prope septuaginta, in senectute bona, quam animam cum fructu ad errantes ciues suos in viam reducendos ponere potuisset, Deo reddidit Cælestibus Ciuibus inle-
rendam.

Richardus
Storey.

XIV. Eundem Coadiutoris spiritualis gradum virtute & laboribus, varijs in Prouincijs, exantlatis, ornauit *Richardus Storey*, Sarisburiensis. Nam Decimo sexto ætatis anno adscriptus in Societatem Tornaci in Belgio, inde per diuersa Collegia delatus in Germaniam, Classium inferiorum præceptis tradendis pluribus annis infudauit. Tum vocatus Lauretum, atque inde Florentiã, demum Viennæ Austriæ confedit, vbiq; & propriæ abnegationis, & humilitatis, virtutum denique solidarum quæ ab vnoquoque nostrum requiruntur, expressa linquens vestigia) vt de eo loquuntur annuæ Vienneses. Tertio deinde expeditionibus Hungaricis aduersus Turcas implicitus, cum ob singularem caritatem, quã cunctos complectens singulorum necessitatibus seruebat, omni ordini esset in delicijs, per incredibiles labores, & indefessum proximi iuuandi studium, melioris vitæ adiit hæreditatem, decimo octauo Septembris anni millesimi sexcentesimali. In diario quod sibi viuens fecerat industrius negotiator animarum, repertus est nouem mensibus, qui fuerunt eius vitæ postremi, notasse exceptas vulgi confessiones ter mille ducenas octoginta octo, non adnumeratis pluribus seu discipulorum nostrorum seu aliorum, qui totius vitæ rationes eo tempore apud ipsum deposuerant.

Annua
vienneses
1600.

Ioannes
Howlett.

XV. Similibus per Transyluaniam expeditionibus destinabatur *Ioannes Howlett* ex Rutlandia oriundus, cum Roma profectus est anno supra sesquimillesimum octagesimo sexto. Admissus fuerat Louanij anno septuagesimo primo, quo tempore *Leonardus Lessius* inter Tyrones exercebatur ad ea quæ postmodum in Societate & gessit & scripsit eximia. At noster duos supra viginti annos ætatis recensens antequam natiui soli inclementiam fugeret, in Philosophia magister fuerat renuntiatus. Tum Societatem complexus, Theologiam audiuit Duaci: atque deinde decem annos continuos partim in Belgio, partim per Germaniam, Grammaticæ, Rhetoricæ, literis Græcis & Hebraicis, Mathesi etiam & Ethicæ, & denique præceptis de conscientia tradendis incubuit: donec Vilnam Lithuanicæ delatus altero post anno defunctus est.

XVI. Duo etiam *Rastalli*, *Ioannes* & *Edwardus* ex agro Glocestrensi admissi Romæ anno sexagesimo octauo, cum nondum aperta nostris esset in Angliam via, Germanicæ iuuandæ destinati sunt. Et *Edwardo* quidem
inter

inter studia Theologica Ingolstadij perficienda quid porro acciderit incertum. At *Ioannes* Sacerdotio ante ingressum initiatus, atque Hallæ Cōsultoris & Confessarii munere perfunctus, transmissus Augustam Vindelicorum atq; deinde Ingolstadij Rector memorabili edito facinore diem clausit extremum. *Paulus Hoffseus* earum regionum Prouincialis, magii nominis atque auctoritatis vir, graui afflictus morbo, iamque postremis Ecclesiæ adiumentis munitus, vltimam in horas opperiebatur vitæ periodum: Tanti viri iacturam non facile ferendam arbitratus *Ioannes* " Quid, inquit, si me, inutile pondus, Deo pro huius vita deuoueam?) simul ad ædem Saluatoris octo millia passuum Augustam dissitam se cōlecraturus excurrit. Ratum habuit Deus Religiosum votum: Reuertentem opprimit ægritudo, & lecto affixum, iisdem passibus quibus *Paulus* à morbo conualecit, abluuit. Eoque fuit gravior hostia quo ad tantam suimet abiectionem præter vnam Dei & proximi caritatem, momenti nihil accedere poterat.

XVII His etiam Prouinciis debetur memoria *Thoma Stephansonis*, quem secundo extorem vidimus Watenis. Brunæ tamen in Morauia posuit rudimenta Societatis: Tum Olomucij, & Pragæ, Rhetoricæ, Græcis etiam & Hebræis literis tradendis annos quatuordecim expleuit. Sed altius vt repetamus huius viri labores, Natus Windletoniæ in Episcopatu Dumelmensi, postquam Rhemis primum, deinde Romæ Philosophiæ & Theologiæ operam dedisset, Sacerdotio initiatus, in messem Anglicanam auctoribus *Alanio & Personio* missus est. In Februario anni octogesimo quarti, vt inueteratum in Catholicos, eorumque in sacris adiutores odium consuetis calumniis & maledictis foueret Magistratus Hæreticus, spectatæ doctrinæ & innocentia Sacerdotes duos scelerata nece sustulerat, *Iacobum Fen* & *Georgium Haddock*: postridie eius diei capitur *Stephansonus*, & in arcem Londinensem compingitur: ad dies viginti septem humus nuda lectus fuit, alios quadraginta vno minus ferro onustus iacuit; tum anno vertente, vndecimo calendas Februarias, vnâ cum nouemdecim Sacerdotibus vinculorum sociis cogitur exulare.

Inde Romam accessit, *Personium* quædam ad Historiam adornantem aliquamdiu iuuit. Tum rursus in Angliam cum pluribus annis strenuè laborasset, demum Watenis conqueuit septuagenario maior. Horis subcisiuis vitam *Thoma Pondi* (quem infra memorabimus) ex ipsiusmet *Pondi* aduersariis iusto volumine contexuit, & plura *Personij* opera, vulgari scripta idiomate, latinè reddidit; digessit etiam historiam temporum ab mundi exordio, sed quæ exercitationi potius seruierunt quàm posteritati.

XVIII. *Ioannes Gibbonus* VVellensis Christi paupertatem iculi commodis præhabens, Societatem amplexus est Treueris, octauo Octobris anni septuagesimi octauo. Studuerat Philosophiæ & Theologiæ in Collegio Germanorum Romæ, eo progressu vt in vtraque Lauream

Memorable votum profalure. Prouincialis. Annucez Ingolstadij anno 1600. vide Zacchinum 3. p. Hist. l. 5. n. 106.

Thomas Stephansō

Ita Ribadeneira l. 2. c. 38. Alij Iuniū pro Ianuario signant

Ioannes Gibbons,

Catalogus
Treueren.

Lauream Doctoris adeptus sit; Paremq; doctrinæ moderationem animi, & in proximum caritatem præferens, ornatus est ex Gregorij decimertij voluntate Canonicatu in Ecclesia Bonnensi non procul Colonia, Agrippina: At ille fluxas mundi spes dubiosque honores non alio loco habendos ratus quàm sapientissimi quique locandos semper arbitrati sunt, sibi prius perfectæque virtuti inuigilandum censens, Societatem petijt. In ea quantam sui excitari sustinueritque existimationem testantur munia quæ plura gessit cum omnium constanti approbatione; tum etiam euentu non minus felici armatus in hæreticos stylus. nam cum Georgius quidam Schone Heydelbergensis, datâ in lucem disputatione, Sacrorum apud Catholicos summum Antistitem notis AntiChristi contumeliosè aspersisset, absterisit illas faciliè noster *Ioannes*, & hæretici hominis impudentiam docto calamo compressit; editis præterea commentariis de cultu Sanctorum, atque de Sacra Synaxi sub vna specie: Auctorque meritò cenleri debet eius operis quod inscribitur *Concervatio Ecclesiæ Anglicanæ* tribus libris comprehensa. Etsi enim *Ioannes Aquipontanus* (dictus apud suos *Bridge-water*) post remam manum adhibuerit, auctamque dicauerit Eleætori Treuerensi, anno nonagesimo quarto; vndecim tamen ante annis illam nostri *Gibbonus* iam prælo comiserat, vt Caluimistarum immanitatem in Catholicos Barbaricmq; vniuerso orbi traderet inspiciendam. Munera autem quibus in Societate functus est, fructus fuere doctrinæ & pietatis: Nam & Theologiam, & sacræ scripturæ quæstiones explicuit, & studiis cæterorum est præfectus; & post Conscientiæ inter nostros, & adolescentum in conuictu regimen, totius Collegij Treuerentis Reëtor obiit anno octogesimo nono, non minore prudentiæ in ducendis hominum animis laude, quàm pietatis & doctrinæ in erudiendis.

Richardus
Gibbons.

XIX. *Richardum* huius fratrem, natu quidè minorem, sed in Societate antecessorem, hic attexere non erit importunum, nam inter Belgas consenuit, raro & quasi precario Anglorum auxilio adhibitus. Inferioribus disciplinis imbutus in Anglia, Philosophiam vno anno Louanij, altero audiuit Romæ in Conuictu Germanorum: Tum anno septuagesimo secundo in Societatem receptus, rursus Philosophos per tres annos euoluit, atque clementi Theologie studio, Mathesi ac Philosophiæ tradendæ quæ Romæ, quæ in Gallis tredecim annis insudauit, Sacros etiam Codices, & Hebræa explicauit Conimbricæ; & quatuor votorum eâ in Academia celebratâ professione, Anno nonagesimo primo, iterum Mathematicis enucleandis datus est Louanij, atque aliis in Societate consuetis muneribus exercitus. Et quanquam Audomari aliquando concionatorem in seminario egerit, & alia obierit munia, Duacum tamen fuit ei fere perpetua constansque sedes. Hic decachordum Vigerij, Additiones ad Toleti instructionem Sacerdotum, Amadei orationes, Harpsfeldij historiam, & alia in lucem protulit, & habebat præ manibus Patrum sententias Alphabeti ordine per capita digestas; ingens opus, & improbi laboris, promptamque Concionaturis materiam ferens, quacunque demum de re dicendum esset;

esset; sed lucis huius vsuram parienti mors eripuit priusquam fetus formari ad lucem posset; quanquam octogenario seni non tam animi, quam anni defuere, quibus aliorum diligentia in simili opere iam euulgatae colophonem imponeret.

XX. In indicibus Belgij quatuor alios reperio operam vitamque cum laude doctrinae & pietatis Duaci posuisse: Nam *Rogerus Bolbett*. Staffordiensis, cum post decem fere annos in Societate expletos, se obsequio infectorum in ea Ciuitate deuouisset, & magna cum animi voluptate Sacrosanctam Eucharistiam atque extremam vnctionem morientibus administraret, tunc tandem ipse correptus est. Tum ubi in brachiis sparsas aspexit contagionis notas, eas tanquam Dei in se beneuolentiae pignora exosculans, munitus ad iter extremum Ecclesiae Sacramentis, post vota Religionis pie repetita, Sanctissimum *Iesu* nomen inclamans, animam Creatori reddidit, secundo Septembris, Anni millesimi quingentesimi septuagesimi secundi. tantam apud omnes opinionem Sanctitatis, ut Ciues Duaceni monumentum quod solo extaret, sumptu communi, ad futuram eius memoriam, erigere cogitarent. *Ioannes vero Burstardus* Oxoniensis anno aetatis vndeagesimo admissus Louanij, peractis probationibus Metaphysicam explicandam confestim accepit; deinde emensis feliciter Theologiae spatiis, Duacum translatus, Philosophiam ab ovo exorsus est tradere; sed mors praecox ingenium intulit Caelo, antequam vel annum in ea tradenda disciplina, vel aetatis suae vigesimum septimum expleret.

Thomas Martialis Sacerdos, Philosophiae & Theologiae laurea decorus, Societate inuit Louanij. Tum Duaci nouem annos Philosophis elucidandis infumpfit; Romam deinde vocatus ad munus Confessorij in Anglorum contubernio, non diu super fuit, nam morbo oppressus, cum ad opportuniorem curationis remedia in Collegium Romanum fuisset delatus, emissa quatuor votorum Professione, pie animam efflauit, vndecimo calendas Augusti, Anni 89. supra sesquimillesimum Fertur moriens cum Crucifixi complecteretur effigiem frequenter in haec verba prorupisse: *Quid sunt, o bone Iesu, haec vulnera tua, nisi peccata mea?* Denique *Ioannes Columbus* Deuonienensis, anno vigesimo sexto aetatis ingressus Societatem Louanij, Duaci deinde confessionibus Anglorum in Seminario praefectus est, & habuit de Superiori loco conciones ad annum octogesimum secundum, quo diem clausit extremum, decem in Societate annis expletis.

XXI. Vidimus etiam Duaci Patrem *Thomam Coniers*, qui post acceptam Philosophiae lauream, in Societatem cooptatus Tornaci, anno octogesimo quarto; post humaniores literas, logicamque Duaci traditam; post Lendium, Bapalmiamque, in finibus Gallorum, improbo labore excultum; postque alia Societatis munia, tum Romae anno sexcentesimo, tum deinde in Belgio obita, *Dionanti* Eburonum demum fixit sedem Apostolico ritu villas pagorumque & vastam Arduennae solitudinem percurrens, egentissimorumque hominum sitientes animas Christianae doctrinae riuus tam indefesso labore irrigans,

Rogerus
Bolbett.

vid. Zac
chinum p.
3. Historiae
Societatis
l. 8. n. 228.

Ioannes
Burstard.

Catal. Lo
uanij A. 70
& Duaceni.
An. 76.

Thomas
Martialis
Catal. Au-
domarense
An. 84.

Ioannes
Columbus

Thomas
Conuers.

Bartolo-
meus Fizen
in floribus
Ao. 1607.

gans, vt magnum Ciues omnes inceserit desiderium socios in eam urbem aduocandi, quorum opera perpetuarentur fructus quos Patris *Thomæ* cultura produxerat. Pridem apud illos sub Laynio increbuerat Societatis existimatio, Henrico Somalio sedulam nauante operam; Scholas etiam hic aperuerat, formam affectans Collegij, at Laynio inconsulto. Annis deinde plus decem cum turbulentorum temporum difficultate colluctans ipsa sua tenuitate desierat, donec Thomæ feruore nouis excitatis ignibus desiderium rursus exarsit homines Societatis aduocandi fouendique: Missi Leodio primum aliqui qui agrum per interualla excolerent; tum firmior data statio; quæ circa huius seculi annum duodecesimum excreuit in Collegium. Condito Collegio, Thomas in omnem latè Prouinciã excurrit: nam ab Hannoniæ finibus ad usque Germanorum limites insigni operæ pretio se diffudit, omnis conditionis homines complexus Nullos itinerum amfractus refugio; per auia montium atque sylvarum, per niues densamque grandinem, per calores, æstuantemque solem, rudiorum populorum euocate deliciae erant. Tum ardore dicendi pro concione ad altiora commoto, vel aures confitenti præbebat, vel Catechesin de plano explicabat horas occupatis commodas aucupans ante ortum vel post occasum diei. *Basiliæ*, urbe mediâ ferme Arduenna, non minus olim neglecto animarum cultu, quàm sterilitate soli miserabili, parem locauit operam, pari cum fructu; tantaque fuit erga illum populi veneratio, vt quacunque die vel hora datum esset signum, relictis familiaribus negotiis ad eum audiendum conflueret; Cumque ea essent tempora vt impetrari non posset à Societate eo loco Collegium, quemadmodum summis votis expetebatur, auctor fuit magistratui vt ex alio ordine Religiosos homines accerseret qui in concepto pietatis ardore Ciuitatem & vicina fouerent. Eodem consilio honestas Virgines Cælibatum amplexas & spiritualium rerum ipso magistro non imperitas, Dionanto educatas, scholis præfecit puellarum, quò honestis moribus & Christianis præceptis à teneris imbutæ, familiis deinde liberisque cum virtute præssent. Nihilque illi erat difficile cui in omnium animos imperium conciliaret innata integritas, atque ardens diuinæ gloriæ studium, cum insigni modestia, atque animi demissione coniunctum. In veste paupertatem coluit, in cibo parcimoniam, in omni vita orationem: Nam & in itinere ferè precabatur assidue, & cruces per agros obuias, atque arboribus affixas Sanctorum imagines pronus in terram venerabatur, se suosque Deo & Sanctorum hominum tutelæ commendans. In his cum ad annum ætatis septuagesimum 7. Societatis quinquagesimum tertium durasset, redeuntem per festa natalitia ex agris morbus corripuit, qui ei fuit extremus. Cum primum ingressus est Tornaci Tyrocinium tam acerbis renum ac vesicæ doloribus cepit affligi, vt sine Societatis incommodo captis insistere non posse medici pronuntiarint: Iussus est ergo Societatem relinquere: At ille magno ardore animi optimam Dei parentem precatus, omnem mali vim ita sensit extinctam, vt sanitate (cuius ope vt Religiosè credidit) recepta, Societatem repetierit:

terit: Hæc illum agritudo lenio confectum ac laboribus postremum occupavit; quo testatum videri voluit Beatissima Virgo, suum fuisse beneficium quidquid ille in Societate aut laborasse aut vixisse potuit: decumbens non cessabat Charitatem Societatis in immerentem prædicare; denique Christi nis armis ad certamen ultimum munitus, nono Calendas Februarij Anni millesimi sexcentissimi trigesimali noni, vita hæc mortali relicta immortalæ est auspiciatus. Ab anno circiter sexcentesimo professus trium votorum; nam quartum Romæ sibi delatum ex humilitate non admisit.

XXII. Cæterorum quos dies abstulit in vtraque Germania, ut vita brevior ita quæ laudi verti potuissent ex initiis potius conicienda quam ex fructu prædicanda veniunt *Aegidius Fezard*, admissus Romæ, abiit post studia Pragæ, locius Patris Ioannis Pauli Campani Tyronum Magistri, & anno vno superfuit. *Hugo Scriuener* Herefordiensis, Syntaxin docebat Brunæ anno nonagesimo, neque plura memorantur. *Guilielmo* etiam *Powello* Diocesis Assaphensis, post decem annos in Societate positos, & traditas humaniorum literarum disciplinas, quid ab Colonia commoratione anno nonagesimo septimo euenerit non liquet. *Elizæus Haiwood* Londinensis, Iuris Cæsarei licentiatus, cum operam rudibus in fide instruendis Hallæ aliquamdiu utiliter posuisset (quo munere mirifice delectabatur) in Belgium profectus, & Concionatoris, & Præfecti spiritus officii functus Antwerpia, demum Louanij diem clausit extremum, anno ab Societate inita duodecimo. Quæ animi libertate se facultatibus exuerit cum Societatem inuit, *Euerardi Mercuriani* Generalis literæ ad eum decimo quinto Ianuarij Anni septuagesimi quarti scriptæ luculenter ostendunt. "De bonorum vestrorum distributione (inquit non possum non valde probare quod Pater *Franciscus Borgia* Sanctæ memoriæ constituit, suaque Reuerentia habuit ratum, nimirum ut æquis partibus suæ, Louanienti, Colonienti, & Monachienti Collegijs portiones obtingant. De altero florenorum quingentorum reditu, quem meo arbitratui relinqui integrum scribitis, non video cuiquam Collegio fructuosius quam Louanientia bona legari possint) Hæc *Mercurianus* *Elizæus* verò quæ plerique bona, quasi per excellentiam, vocari volunt, nè in bonis quidem habuit. *Philippus Harrisonus* Oxoniensis, confectis Mussiponti studiis, in Philosophia laureatus, eandem Herbipoli professus est; deinde etiam Ethicam, & Mathematicam; demum Romam vocatus ad Sanctum Petrum, atque edita quatuor votorum Professione, in Angliam profectus altero post anno diem obiit.

Guilielmus Aeronus Derbiensis Philosophiam vtramque & Mathematicam tradidit Colonia, Treueris, & Moguntie; tum Mollhemij de Conscientia questiones; cæterisque deinde tanto vero dignis muneribus ibidem perfunctus est, ad annum vsque sexcentimum sextum. *Adamus Higgins* Londinensis, Dilingæ & Ingolstadij nouem annis Philosophos est interpretatus; Historiam etiam Sacram & prophanam, & de moribus dubitationes. Hic annis grauis venit Louanium, atque ea propter Olyssiponem primum, deinde Hispalim

Aegidius
Fezard.

Hugo Scriuener.
Guilielmus
Powell.

Elizæus
Haiwood.

Philippus
Harrison.

Adamus
Higgins.

Robertus
Ardrenus

transmissus est, tum Alumnis Seminarij, tum Anglis institutoribus futurus à Confessionibus; vbi consensens, laborum simul & vitæ finem accepit, post annum sexcentimum decimum quintum. *Robertus Ardrenus* Cicestrensis, admissus Louanij septimo Aprilis anni sexagesimi quinti, per omnia penè Societatis Ministeria gnauum se probauit operarium: nam & humaniora & Mathesim explicuisse memoratur, & functus muneribus Ministri, Procuratoris, Praefecti spiritus, Concionatoris, Penitentiarj in Lauretana, & Sancti Petri aede; quo tamen loco ad supernæ felicitatis præmia euolauerit non reperio. Hos habuit Septemtrio.

In Italia
qui clarue-
re.

Humphre-
dus Woodward.

Habetur in
in Collo.
Romæ in-
ter M. SS.

XXIII. Hospitii & educationis nomine quantum Italiæ atque Hispaniæ debeat Anglia, tam cunctis per Europam gentibus est perspectum, tam peruulgatum, vt neque silere fas sit, nè ingrati, neque sat promptum dicere nè in summo beneficio minus eloquentes videamur; & quanquam aëris victulque à natuo discrepantia interitum multis attulerit, plures tamen vtraque reddidit Angliæ quam sustulit operarios. *Humphredi Woodward* celebris est memoria Mediolani; vbi sacros codices annis pluribus insigni cum opinione recondita eruditionis explicuit, & Psalmos Dauidicos docto Commentario illustrauit; Eius Commentarij meminit Possseuinus in Apparatu; & extare in hunc diem manu scriptum ea in Prouincia locuples est testis Ioannes Stephanus Menochius, qui ei Prouinciæ & Romanæ quondam præfuit, eodem in genere scriptor inter laudatissimos. *Humphredum* cum trigesimo Nouembris anni octogesimi septimi excessisset è viuis, literæ Breranae hoc elogio ornant, "Obiit *Humphredus* Anglus Sacerdos, mira vir eruditione, & scientiâ Dei colendi.)

Edmondus.
Harevvod.

Richardus
Tancred.

Thomas
VVarcoppus.

Edmundum Harevvod post gradum in Philosophia adeptum antequam in Societatem adlegeretur, & Theologiæ deinde stadium Romæ decursum, vrbs perpetuum habuit inquilinum. Nam vel apud Sanctum Petrum Penitentiarj, vel in Anglorum Seminario Minister, annos vndeugenti explese reperitur: tum valetudinis refarciendæ causa delatus ad domum Probationis in monte Quirinali, sanctè è perhibetur obiisse, vndecimo calendas Octobris anni nonagesimi septimi. *Simon* etiam *Hunt* ante Edmundum, vigesimo septimo Aprilis anni septuagesimi octauo admissus, dum eodem Penitentiarj munere fungeretur, diem obiit 11. Iunij, anni octogesimi quinti. *Richardus* verò *Tancredus* viginti duorum annorum iuuenis, studiis Olomutij & Pragæ decursis, traditisque per biennium græcis literis Viennæ, vocatus in Italiam, diem clausit extremum Patauij, tertio decimo Septembris anni supra quingentesimum nouagesimi sexti.

XXIV. *Thomam* quoque *VVarcoppum* vidit Sicilia non diu quidem superstitem, sed memorabili Dei misericordiâ commotum, vt deserta hæresi in qua educatus, orthodoxam fidem, ac deinde sanctiorem viuendi rationem amplecteretur. Tertium & vigesimum annum attingerat, litteris non leuiter tinctus, & in tractandis quæstionibus ab Nouatoribus in disceptatione

ne positus sit, ut sibi videbatur, promptus; Hic seu discendi, seu calumniandi, aut docendi causa (ut est id hominum genus primum ad ostentandam scientiam venerat Rhemos, quam ad civitatem recentem translatam Duaco fuerat Anglorum seminarium: Hospitabatur apud civem Catholicum: Hunc die quadam ad Templum matutino tempore progredientem rogat *Thomas* se socium habere velit. Annuat hospes, spondeat modò futurum se in aede sacra quod ceteros cerneret facientes: in Sacrosancto sacrificio, interim dum Sanctissima Hostia & Calix eleuantur, qui flexis genibus assistebant pectus de more tundunt; tundit & *Vvarcopus*; Et revertentem domum hospitem interrogat, "Quid rerum, bone vir, agebat sacerdos ille cum ad manus in altum elatas se populus tam sancta ceremonia percutiebat?" venerabamur (inquit hospes) Christum Dominum nostrum in sacrosancta hostia, quam tunc monstrabat Sacerdos, & in Calice presentem, quemadmodum nos ipse Christus, & Ecclesia docent." Hostiam & Calicem tu memoras? ego verò neutrum vidi.) at nos vidimus omnes: Ea cæcitas *Vvarcopo* saluti fuit; quos oculos curiositas cluserat, hos Deus humiliato aperuit: Ecclesie redditus, & Romæ post aliquot annorum studia factus ipse Sacerdos, tum in Siciliam corrogandæ pro Rhemensibus Eleemosynæ causa transmissus Societatem petiit, anno octogesimo septimo: Festo die Resurrectionis dominicæ admittitur Messanæ & nondum finitis probationibus evocatus in Hispaniam ad novum quod fundabat Rex Catholicus Seminarium, in itinere finem vivendi fecit Alicanti, decimo nono Octobris anni octogesimo noni.

X X V. *Guilielmus Brunseleyus* aliquantum dissimili ad Societatem prodigio adductus, quamquam virtutis studio & contentione currendi longioris vitæ cursum aquavit, integrum tamen Tyrocinij tempus non explevit. Is natione Anglus, cum in hortis quibusdam inambulans de vitæ quam instrueret genere cogitaret, manifestam Salvatoris speciem vidit cuius & aspectu & tacito hortatu, ad humana linguenda impulsus, facile animadvertit illi se potissimum carui adiungi debere, qui eius quem videbat & vitam sectaretur, & gereret nomen: Viso cum certa eius asseveratio, tum maximè inculpati mores fidem fecere. Cuius illustre pro castitate servanda certamen, cum literæ anni octogesimo quinti fulsere narrent (licet characteribus nominis paululum per errorem commutatis) illud huc transferre non erit iniucundum. *Guilielmus* inquit, *Brunseleyus*, Anglus, in Romano Collegio post initam Societatem mortuus, claris domus suæ ortus natalibus, cum annum ageret quartum decimum, studiorum causâ Duacum mittitur, ubi primùm Societatem novit, cuiusque opinione nonnulla mentem de ea complectenda suscepit: quæ cogitatio quoniam radices nondum egerat, post eius in Angliam reditum, oblivione potius quam voluntate excidit. Agebat alterum & vigesimum ætatis annum cum arcta esset ei cum claro & Catholico viro coniunctio; & suadere caperat amor, ut assol-

*Guilielmus
Brunseleyus*

Primi sæ-
culi l. 2. p.
235.

Annus 85.

D

let, ne-

let, necessitudinem arctiorem, nouamque per nuptias propinquitatem. Spondet ille *Guilielmo* Sororem suam, si velit ducere, & ut velit hortatur & vrget. Contra amicitiam fieri videbatur sponsam talem repudiare, nec abhorere se à nuptiis significauerat adolescens. Amabatur à Virgine, & ipse Virginem adamabat, & familiaritate contracta multæ vnà consumebantur horæ, ex qua tamen nihil in animum adolescentis, Deo protegente, irrepfit quod officeret castitati: Sed nè quis in terris huac sibi florem præriperet, imbecillæ Deus misertus adolescentiæ, veteres illi cogitationes ad memoriam redigit, & pristina Societatis studia, quæ sopita videbantur, accendit. Et tanta fuit ardoris vis, ut abiecto nuptiarum consilio, spreisq; non modò quas possidebat opibus ac fortunis, sed spe etiam certa paternæ hereditatis, adornarit repente fugam. Id puellæ mater fratresq; odorati *Guilielmum* adoriuntur, & subiti reprehensione consilij violatæque fidei deducere de mente conantur. Circumsident mulieres lachrymis ac precibus, fratres minis ac terroribus; Religionem obiciunt datæ fidei, nec iam licere contendunt semel initum matrimonium & verbis & crebris argumentis amoris, saluo officio & Religione dissoluere. *Guilielmus* nec fidem datam testabatur esse, nec verbum vllum factum, vnde id argui posset. Post multa vltro citroque agitata, puellam abditâ in cubiculum monent aperto repente ostio profiliat, & quem iure ac verborum contentione non posset, blanditiis precibusque delinuat. Prodit igitur ex constituto puella, non minus ab arte compta, quàm à natura, & tum orationis suauitate, tum querelarum dulcedine animum pertentat adolescentis; orat omnibus precibus ne se respuat; negat quidquam esse vel in suis natalibus, vel in naturæ fortunæque muneribus quod despiciat: fraternæ det hoc amicitæ, det suo quoque amori, ut tam expetitam, etiam penè initam matrimonij Societatem sanciat, habeatque rationem cum personæ tum dignitatis suæ, cui sempiternam dedecoris notam, si ab eo repudietur, inuret. Ille surdis ad hæc auribus, de castitatis magis bono, quàm de parta amicitia sollicitus, tacitus, nullique dicta salute, ex iis ædibus euolat: Mox in Gallias trajcit, nec ita multo post, cum Romam, quò Deus duceret, peruenisset, nondum exacto Tyrocini biennio, ipso virtutis studio & contentione currendi longæ ætatis cursum æquauit, & è carceribus vix emissus subito euolauit ad metam. Pergunt deinde litteræ illæ modum vocationis recitare quem ante descripsi. Et hic forte ille est antiquæ & opulentæ familiæ in agro Somersetano iuuenis, quem Aquipontanus in Concertatione narrat sub disciplina domestica Iacobi Fen, postea Martyris, tantam in fide & virtute hausisse constantiam, ut nullis allecamentis abduci potuerit, suæque sponte patriâ relictâ, superatòque mari, ut se totum Deo traderet, Societatem nominis *Iesu* ambiuisse; admissum paucis mensibus expleuisse tempora multa, obuisseque sanctè non multò antequam is liber anno octogesimo octauo primum in lucem ederetur.

Pag. 147.

XXVI. *Guilielmus* etiam *Hartus* octodecim annorum iuuenis, inter primos in Collegium Anglorum Romæ cooptatus, cum Societati nomen dedisset, biennio nondum evoluto, ex Romano Collegio in cæterum Angelorum adscribendus transiit. *Guilielmus* alter *Brokesbeyus*, Diœcesis Wintoniensis, annis & is probationis non expletis decedens, veterani lauream accepisse non immento videri potest; nam hoc elogio celebratur. " *Guilielmus Brokesbeyus* è prima nobilitate, stirpisque familiæ, post susceptam ditionis paternæ possessionem, alterum & vigesimum annum agens, animi dotibus & oris figurâ cæli quàm terræ incolis propinquior, omnia, & simul sponsam (quam ad perpetuam virginitatem, ut ipse faciebat, colendam hortatus est) Religioni posthabuit; Romæque inter Alumnos ad annum Conuictor, inde ad Societatem, tum ad Cælum ex ea euolauit) His iungi posset socius *Georgius Gilberti*, Patrum nostrorum aliorumque in Anglia Sacerdotum turbulentissimis temporibus holpes, comes, & fautor munificentissimus qui sub idem tempus in Collegio quidem Anglorum finem fecit viuendi, emissis tamen prius ex voluntate Reuerendi Patris Generalis Societatis votis. Sed oportuior erit causa in eius laudes excurrendi, cum ad *Personij* labores ventum fuerit: Per cuius viri industriam singularem (*Personij* inquam) cum constans apud exterarum nationum copia fuerit nostris vel erudiendis, vel per varia munia perficiendis, eorum memoriæ reliqua historia dabit campum laxiorem.

Guilielmus Hartus.

Guilielmus Brokesbeyus.

Georgius Gilbert.

XXVII. Quos verò his initiis complexa est Societatis propensa voluntas, palam est non omnes stetitisse immotos. Alij à principio fluxo nixi fundamento, alij suarum cum tempore mole cogitationum corruere. Narrat *Zachinus* in *Borgia de Edwardo Thorne*, annorum viginti quatuor iuvene Anglo, qui nullo aut virtutis, aut fidei certo proposito, paupertate sola impellente, Societatem petierat, & Tyronicij nondum confecto biennio, Rhetoricæ dabat operam *Dilingæ*: Huius vitium animi hac ratione detectum est. Dubitabatur ijs diebus de *Klesselio* quodam & *Simone* Philosophis, an rectè de Religione sentirēt: Ineunte anno noui dabantur Præceptores; Hinc sumpta est occasio decreti Pij quarti de professione fidei faciendâ exequendi: proponitur cunctis; Conscientiâ (vti aiebat) reclamante negat *Edwardus* posse se in illa verba iurare, daturum se alio loco rationes. Perturbauit eminuerò adstantes hæsitatio inopina adolescentis, qui tam cautè cuncta simulauerat vt nullâ tangeretur suspicione. Semotis arbitris rogatus causam, respondet, Cultum Sanctorum, purgandarum animarum flammam, Christi in Sacramento præsentiam & plura alia non esse sibi tam certo cognita vt tanto sub onere audeat assentiri. Docetur in ijs quæ huius generis suâ naturâ obscura sunt, standu deniq; esse sententiæ vniuersalis Ecclesiæ, quæ certa est veri regula & firmamentum. Dies plures disputando consumuntur: suo demum ingenio cum plus daret quàm Pontificum omnium, conciliorumque placitis, insistere ad Præuincialem *Ingolstadij* commorantem non sat diligenter custoditus elabatur, & in vicino

Admissi non omnes perseuerant.

Edwardus Thorne.

Dilingæ

D 2

XIXX

Dilingæ oppido hæreticis se adiungit. Et illo quidem tempore *Kleselius* & *Simon* nullo edito dubitationis signo latuere: Vterq; tamen non ita multo post, Societatem & fidem deseruere exitu dissimili; nam *Kleselius* postquam aliquamdiu per incerta opinionum vagatus fuerat, ad mentem rediit, & auitam fidem verbo scriptoque propugnauit: *Simon* dum Louanii in Societatem stringere parat calamum, repente ab obuiio inimico oppressus occiditur.

Thomas
Longdall.

Non dissimili ab *Edwardi* stratagemate, sed lapsu grauiori, *Thomas Longdallus* Sacerdos post annos ferme viginti in Societate positos se suolque dehonellauit. Cum enim constet admissum fuisse Romæ vigesimo primo Maij anni quingentesimi sexagesimi secundi, Anno deinde octogesimo secundo narratur eius fuga his verbis. " *Thomas Longdallus*, vir ætatis doctrinæque maturæ, Laureti Romæq; Pænitentiarij munere functus, muneribus præterea sat grauib; gestis, cum ab Generali Romam accerteretur, Anglicanâ Genuæ nactus nauim, incertū quâ de causâ in Angliam fugit, ibique turpiter apostatauit. Et forte hic est ille Doctor *Longdallus* quem memorat *Personius* in notis, sparsisse in vulgus sub id tempus tractatum de adeundis sectariorum sacris non obstante Edicto Regio, & mulctâ in eos qui non parerent: quem multi infirmi secuti in Schisma defecerunt, donec editis ab ipso *Personio* & aliis, de non frequentandis his ritibus libris, docerentur aliter nullâ lege latâ, aliter latâ ad conformitatem extorquendam esse iudicandum. Huic enim maluerim hanc turbationem adscribere, quàm *Alano Longdallo* cui, teste *Pitzæo*, pietas, eruditio, & diuinæ gloriæ zelus magnum nomen peperit, claruitque id temporis Elizabetha regnante.

Christo-
phorus Per
kins.

XXVIII. *Christophorus* etiam *Perkins* acceptis non rectè vtens Dei donis, causa fuit cur à Societate dimitteretur; fidei deinde orthodoxæ non minus quàm Societati iniurius. Admissus Romæ vigesimo primo Octobris anni sexagesimi sexti nouendecim annorum iuuenis, post Tyrocinijs & Philosophiæ annos in vrbe decursos, Theologos audiuit Dilingæ, eo profectu vt Iacobo de Valentia adderetur aliquando in prælegendo locius Ingolstadii: Perseuerauitque ad eius seculi annum circiter octogesium: Tum Colonia, & alibi per Germaniam, cum plus nimio inquieto & superbo indulgens ingenio, res domesticas externasque turbasset, neque monitis acquiesceret, carere illo maluit Societas, quàm ea quâ ipso retento non sperabat frui pace priuari. In Anglia, honesta corporis forma, & doctrinæ opinione Elizabethæ gratiam consecutus, Ecclesiasticæ disciplinæ conseruatoribus annumeratus est, & Equitis aurati titulo auctus, negotiorum causâ missus Legatus in Daniam, ad Heluctos etiam Venetosque. Tum Iacobo regnante fertur concinnator illius fuisse iuramenti quod fidelitatem subditi cum Pontificis potestate committens multorum scientiam conscientiamque exercuit, ac demum Pauli quinti & Urbani octauis literis damnatum est. Denique annis grauis, quam vitam in morum licentia traduxerat, licenter clausit, nullo dato pænitentis animi signo, quo meliorem in futuro tempore sperare posset.

XXIX.

XXIX. Alijs admissis licet perseuerantia defuit, vitam tamen cum virtute coluere: Vt *Hugo Grifidius, Ioannes & Thomas Vwrighti*, & celeberrimus inter huius ætatis scriptores *Thomas Stapletonus*; quem Indices Belgici Tyronibus anni octogesimi quarti accensent; scripseratque in urbem de fælici sua sorte, in qua *renouanda esset sicut Aquila iuuentus*. Quid illud tandem fuerit quod virum patriæ, opinique apud duos Sacerdotij pro fide conseruanda contemptorem, à Religioso proposito dimouerit, incertum est. Aiunt conlueuisse dicere, "suam infirmitatem imparẽ fuisse obedientiæ quam Societas colebat." Quò tamen vir ille illustrior, eò sanctior Societatis existimatio. Dotes eius his verbis Pitzæus persequitur "erat acris ingenij, solidi iudicij, summæ eruditionis, incredibilis industriæ, laboris, zeli, Concionator facundus simul & vehemens, in fidei controuersijs valde versatus, sacras scripturas quasi ad vnguem calluit: Denique in omni melioris doctrinæ genere tantam consecutus est perfectionem, vt inter eruditissimos ætatis suæ viros non immerito sit numerandus.) Apud Pontificem etiam *Clementem* tanti fuit nominis, vt post *Alam* Cardinalem in Patrum purpuratorum Collegium assumendus existimaretur, nisi mors eum in prociectu occupasset. Quantum vero ab egressu, Societati tribuerit, discere licet ex iis quæ ad Claudium Aquiuuam Generalem Duaco scripsit quinto Maij, Anni millesimi quingentesimi octogesimi septimi, in hæc verba, "quod verò (spiritualis vitæ fundamenta in Societatis vestræ Tyrocinio iacta non mihi penitus exciderint, testis opinor esse poterit hæc Academia, quæ me iam ab aliquot mensibus Dei Verbum assidue prædicantem audiuit. quem laborem nescio an vllò pretio suscepissem, antequam in scholæ vestræ disciplina zelum animarum imbiberam. Humiliter Rm. Paternitatem vestram rogo vt inter Societatis vestræ minimos amicos meam exiguitatem numerare dignetur, siue hic, siue in Anglia; si tamen eò nos tandem post amplius quam mediæ ætatis meæ exilium reuocare Deus dignabitur: Et verbo & opera me Societatem vestram colere, diligere, ac venerari ostendam.

XXX. Nunc ad alios alio in orbe laborantes Anglos reuertatur oratio; silentio enim præteriri non debet eorum ardor animi, atque promptitudo, qui vel obedientiam ducem secuti, vel alijs terrenis omnibus mente suspensi, atque in ardua quæque vndeunque se offerrent intenti, patriæ posthabitâ curâ, (quoniam in eam aut nullus patere videbatur ingressus, aut quia id etiam perfectionis partem explere censebant, vt quæ alius carissima esset negligeretur) ad immensa in Indiam vsque itinera emetienda se vitamque suam consecraverunt. In iis fuere *Edmundus*, quem dixi *Harewood*, & *Thomas Cotramus*, qui etiam nū Nouitij eam petiuere missionem, sed non obtinuerunt. Obtinuerunt *Ioannes Tatus*, & *Thomas Stephani*: Ille 4. Decembris anni septuagesimi 4. Societatem ingressus, superstes in Brasilia memorabatur anno sexcentesimo primo: Post tertium verò deinde annum, cum ætatis quinquagesimum quartum, Societatis vigesimum nonum numeraret seu patriæ desiderio, seu alia

Hugo Grifidius, Ioannes & Thomas Vwrighti.

Laudes Stapletoni.

Qui in Indias Profecti.

Ioannes Tatus.

Thomas
Stephani.

de causa Angliam repetens, & in vincula coniectus, sanctè quidem, vt vixit, & Societati coniunctissimus, sed vt tradunt aliqui à votis, propter iter, liber, decessit, solitus cum ex nostris aliquem leuiscule quidpiam agentem conspexisset dicere; *Hoc in Societate non didicisti, Frater.* Alij etiam defunctum inter socios recentent: In fastis enim anni huius sæculi quarti supra vigesimū reperitur *Ioannes Rates* Sacerdos septuagenario maior obtinuisse vt in articulo mortis reciperetur; omnibus cum liber, & cum in carcere teneretur, modestiæ, & pietatis relicto exemplo. *Thomas vero Stephani*, Diocesis Sarilburiensis, vno anno post admissus, cum ardentissimis votis Missionem Indicam expetisset, Goam peruenit vigesimo quarto Octobris anni septuagesimi noni. Tum Malabaricæ linguæ non vsum solum, sed peritiā assecutus, Salfetani Collegij quinque annis Rector, vnde viginti Paræcias ea in Insula narratur excoluisse, plurimaque non gessisse modo, sed scripsisse illi genti in futurum profutura; quanquam pluribus etiam in Societate muneribus functus sit, vt Ministri in domo Professorum Goana, socij Visitatoris, & alijs, laboris in ea vinca ad mortem indefessi; & superfuit ille quidem ad annum sexcentesimo nonum, Coadiutor formatus ab anno sesquimillesimo octogesimo nono. At huius atque aliorum tam longinqua peregrinatio anam dedisse videtur *Alano* sub hoc tempus querendū apud *Gregorium* decimum tertium Pontificem, atque apud ipsos Patres, de non rectè distributis operis, dum ij qui domi suæ prodesse plurimum poterant, ad externos amandarentur. Quæ querela quem exitum sortita sit in loco describemus.

Coadiutores.
Temporales,

XXXI. Temporalium rerum adiutores ex Anglis plures etiam esse cooptatos suadet tum gradus illius in Societate sanctitas, tum præpositorum Generalium in admittendis liberalitas, & ad huiusmodi munia nostratium apta ingenia, & mores accommodati. His tamen omnibus annis trium tantummodo nomen reperio in tabulas relatū, *Ioannis Pellisoni*, *Guilielmi Lamberti*, & *Rodulphi Emersoni*: Nisi quis adscribere istis velit eos de quibus nihil certi constat ad studia ne fuerint destinati, an laboribus, exercendi. Qualis est *Thomas Lith* Londinensis, annorum nouemdecim Societati additus, in Iunio Anni sesquimillesimi quinquagesimi quinti, tredecim mensibus ante obitum sancti Patris. & alter *Thomas* dictus *Natalis*, in domo Professa Romana adscitus secundo octobris Anni insequentis; & forte *Guilielmus Roussell* anno sexagesimo tertio Romæ admissus; nam *Oliuerius Manaræus* in Catalogo suo Lauretano, cum esset Rector anno quinquagesimo septimo, meminit *Thomæ* maioris & minoris; atque de ijs sic ait, "*Thomas* maior ex Anglis, erit magnus Dei seruus; *Thomas* minor est totus bonus. Tum anno sexagesimo primo, "*Thomas* Anglus, pauper quoad temporalia, nouit duntaxat legere & scribere, erit aptus pro literis.) Fortè enim inter indifferentes fuerat admissus. De fratre vero *Roberto* Anglo, & Fratre *Guilielmo* Anglo, mortuis in Belgio Anno sexagesimo quarto, certior aliquanto videri potest coniectura? quoniā ij qui rerū temporalium adiutores sunt sermone quotidiano fratres, qui autem literis operam

operam dederant, illis temporibus per Belgium frequentius Magistri quam Fratres nuncupabantur, eo quod vel gradum in Philosophia sortiti erant, vel quæ didicerant docebant. At *Guilielmus Lamberti* cum annum ætatis ageret vigesimum tertium, Romæ in domo Professæ Sociis adnumeratus est, vigesimo primo Iulij, anni eius sæculi quinquagesimi septimi: Eaquæ in vrbe per aliquot annos Coqui munere functus, deinde in Polonia & Lithuania per varia Collegia in plerisque Coadiutorum officiis, ac præsertim in infirmorum cura tantum profecit industriâ, vt Cardinali Hosio gratissimus, eius medicus vulgò audiret. Quo verò demum anno mortuus sit non est memoriæ traditum. De *Ioanne Pellifono* hæc tantum reperio Tridento scripta à Polanco nomine *Lainij* Generalis ad *Mercurianum* Præpositum Germaniæ vigesimo Octobris anni sexagesimi secundi. "Mittitur etiam vnus Coadiutor, *Ioannes Pellifon*, concinnandarum vestium intelligens; qualem vltimis suis Reuerentia Vestra postulabat.) *Rodolphus Emersonus* quòd locius fuerit itinerum *Campiano* Româ & in Anglia, atque deinde *Creyono*, & *Holto* in Scotiam, tum *Perfomio* in Gallias, & in Angliam rursus cum *Westono*, & pluribus annis captiuus in atrio *Wintoniensi* magno cum testimonio pietatis & patientiæ memorant Historiæ: Tum *Vilbicum* delatus, ab ægritudine corporis multa sustinuit tactus paralyti: superuixit tamen vt exul cum ceteris confessoribus, initio Iacobi, migraret in Belgium, atque multarum virtutum ornamentis decorus diem clauderet *Audomari* Narrat *Westonus* in Fragmento vitæ suæ quam iubente P. Generale conscripsit, Cum vnâ in Angliam nauigarent, commissam *Rodulpho* sarcinam sat magnam librorum inter Catholicos distribuendorum: Hanc saluam *Nordouicum* atque inde *Londinum* vsque transevit. *Londini* ablente ipso per urbem, sarcina ad publicanos defertur: quid faciat? Libros curamque sibi commissam deferere videbatur indignum; vendicare, periculi plenum; illud tamen subire maluit, quam fidei iuræ rem traditam desertam pati. Adit publicanos, querit de sarcina; illam iam isti xeplicarant, visisque libris hominem ad Magistratus deductum in carerem compingunt tam ab arbitrariis motum, vt annus fuerit & amplius antequam intelligi potuit vbinam locorum esset, Neque absimile vero est iudicium aliquod datum fuisse de libris. Nam cum *Vestonus Haywoodum* nostrum in Arce *Londinensi* tunc temporis detentum inviseret, *Haywodus* ad ipsum, "Tu *Vestone* arbitraris tuum & *Rodulphi* Socij in Angliam aduentum fuisse occultum; per eos tamen qui *Reginæ* sunt à consiliis huc sermo penetrauit.) Tam erant tunc temporis oculati regij ministri vt nihil eos latere posset. His addi potest *Ioannes Odoeni*, à corporis exigua mole vulgò dictus *Paruus Ioannes*, à continuo vero nostrorum obsequio habitus noster. Hunc conficiendarum domesticarum latebrarum peritissimum (cum secundo incidisset in manus nihilque aperire, nihil fateri vellet) Tam immani ferocitate torserunt vt ruptis visceribus efflaret animam.

Guilielmus
LambertiIoannes
PellifonRodolphus
EmersonIoannes
Ovvena

XX XII. Itaque Iparsi per Orbis Christiani Prouincias, omnium ætatum

D 4

ac stu-

Cur tam
pauci recog-
niti.

ac studiorum viri probatissimi, ab vnus Angliæ cura, ad quam subleuandam maximè videri potuissent idonei, superiori diuinæ Prouidentiaë consilio hæcenus liberabantur; in alijs regionibus virtutis & scientiæ laudibus claruere. Nam cum ab anno quo Sanctus Pater noster *Ignatius* ex his miseris ad Beatorum cætum assumptus est, ad annum vsque octogesimum, sexaginta nouem Angli numerentur in Societatem adscripti, nemo vnus ad Angliæ labores, ad præclara in alijs Prouincijs munera destinati sunt vniuersi, eo quo, in paucis, euentu explicatum est; neque enim omnium extat memoria; quorundam tantum patria cum prænomine memoratur; vti *Thomas Anglus* Laureti, *Dauid Anglus* Florentiæ; Alter *Thomas Anglus* minor Laureti; *Richardus Anglus* mortuus Laureti decimo quinto Nouembris anni septuagesimi quarti; *Vincentius Powell* Ingolstadtij, *Georgius Ware* Diocesis Rocestrensis Pragæ, Anno Octogesimo secundo: *Georgius Morbred* suslexiensis Tolosæ; Pater *Thomas Anglus* mortuus Parisijs vigesimo septimo Septembris anni octogesimi tertij; Pater *Richardus Anglus* ibidem in Maijo anni octogesimi septimi. Plurimorum ætate, studijs, & gradu recitatis, reliqua tacentur, vel quoniam nondum in eam formam scribendi de singulis, quæ nunc vsurpatur, venerat ipsa Societas; vel quia mutatis sæpius Regionibus atque Collegijs, vnus inter multos colligi acta non poterant; vel denique quoniam posterioribus etiam ænis difficultate temporu præpediri, vel perire fusiores narrationes necesse fuit: vt mirari potius lector debeat potuisse cuiusquam diligentiam tot annorum tenebris lucem aliquam afferre, quàm lucis parum allatum esse conqueri.

Hæc lux
Nathanach
Secretario
& Edmundo
Neuillo
debetur.

constantia
exulum.

Paucorum tamen, quos commemoravi, res gestæ (pauciora licet meritis commemorata sint) & Societatis vniuersæ in eius Insulæ homines caritatem, & ipsorum met virtutem singularem luculenter ostendunt. Quanta enim in fide, atque in *Dei & Sanctæ Sedis* veneratione, & quam magna fuerit eorum constantia, ipsa carissimæ Patriæ fuga demonstrat; neque enim deerant quæ præstantes ingenio, opibus etiam & doctrinâ locupletes viros remorarentur, siue Academiarum splendorem, in quibus se iactabant, siue spem ad quam fouebantur consideres. Tum si vnum illud demeres de regia in spiritualia potestate (quo vno in articulo totus per Angliam Clerus vacillarat) & à precibus publicis non abhorresceres (quas ex latino versas habebant cum Catholicis penè communes) de cæteris, his in principijs, quid sentires quidue ageres in medio erat. At hi inuicta quadam magnitudine animi, spe atque re contemptâ, abiectâ, proculcatâ, maris fluctibus, longinquis arduisque itineribus, Alpium etiam asperitate superata, quam summo in terris *Christi Vicario*, atque ipsi Christo, debebant obedientiam, cunctis quibus domi deliniri potuerant oblectamentis prætulere: Tum arctioris etiam disciplinæ normam secuti, non solum ex orthodoxæ fidei arce firmissimâ veritates inconcussas delibandas censuere; sed ad summum Christianæ perfectionis apicem contendentes, & doctrinam reconditam virtuti firmiori copulantes, eo se promptiores aptioresque ad vtramque in miserissimam patriam refundendam præstitere, quo
fidei

fidei limpidiſſima dogmata, per integræ vitæ canales decurrentia, & hauriuntur iucundius, & in mentes hominum potentius influunt.

XXXIII. Quod verò vtriuſq; quos collegerant diuites theſauros in cariſſimos Ciues ſuos errogare datum non ſit, id inacceſſis Dei conſiliis tribuendum, qui vt olim totius orbis lucem optatiſſimam, miſſo de ſummo cælo filio ſuo vnigenito Chriſto *Ieſu* Domino noſtro; in infidelitatis & nequitie tenebras non prius intulit, quam illæ eſſent denſiſſimæ; ita noſtris in Angliam reditum aperiri noluit, donec poſt viginti annos quos Elizabetha regnauerat, remedij iam nulla forma affulgeret: Nam neque Principum externorum ſeu preces ſeu cohortationes, neq; ipſe cum Catholico nuptiarum, neq; Pij Pontificis minæ, quidquam apud impatientem iugi feminam valere: Iam illa non legibus ſolum, ſed ferro & ſanguine impium Schiſma tuebatur: Nihil tutum Catholicis, nè profundiffimæ noctis horæ: Inuolabatur in ædes nocte concubia, effringebantur conclauia, parietes lacerabantur, effodiebantur ruina: tum ſi locum aliquem precibus aptum, ſi quam ſuppellectilem ſacriorem, ſi in ſacerdotem latentem fortuito incidiffent, id violatæ, ſcilicet, Maieſtatis ſignum lucidiſſimum, id poteſtatis contemptæ fædiſſimum crimen erat, non omni ignominia, non ipſa morte eluendum. Itaq; ſicut qui æger decumbit paruis obuijſq; primùm remedijs arcere conatur corporis morbum, at ingraueſcente malo plures peritioréſq; accerſit medicos; & graſſante incendio non domeſticæ ſolum, ſed procul è vicinia aduocantur adiutrices manus, ita corroboranti ſe hæreſi robuſtiora tela obicienda diſpoſuit diuina ſapientia, & quæ aliò auerſa erant arma huc voluit reuocari

XXXIV. Quam verò caritatem annis viginti quinq; ab obitu Sancti Patris in ſingulos effuderat Societas, eam vniuerſæ Inſulæ ſeruafſe dicenda eſt: Nam niſi illis temporibus, quibus nondum patebat in Angliam ianua, ſinum ſuum admittendis compluribus aperuiſſet, vbi *Campianos* vbi *Perſonios* & *Garnettos*, & *VValpols*, ceteróſque laureâ Martyrij decoros Athletas haberemus, cum iam Oceanus diuinæ miſericordiæ ponte ſterneretur? Potens eſt Deus ex lapidibus vbique obuiis, *ſuſcitare filios Abrahæ*; atque momento temporis *plusquam duodecim legiones Angelorum* mittere ad Corpus ſuum, hoc eſt, Eccleſiam protegendam, atque è quorumcunq; armatorum manibus eruendam; ſed multorum vult precibus, quam molitur cauſam, primùm agi, multorum voluntates experiri, quæ effectum licet non conſequantur, quem enixiſſimè optant, nõ carent præmio. Moyses & Aaron per annos quadraginta in deſerto cum populo Iſraëlitico ductores doctoresque fuiſſent à Deo conſtituti, in optatam nihilominus promiſſionis terram lacte fluentem & melle non peruenierunt ipſi, neque quod in votis erat maximè, licuit plebem quam hætenus quaſi in vlnis portauerant, in illa paſcuæ loca & aquas refectionis deducere quæ fidelibus famulis ſuis parauerat Deus: Iofuè Miniſtro Moysiſ is datus eſt honos. Ex octo fratribus Bethleemitis minor *Dauid* eligitur, qui in ſuperbo Gigante totum Philiftiaorum fundat exercitum, maioribus

Cur non miſſi in Angliam.

Caritas Societatis in Angliam.

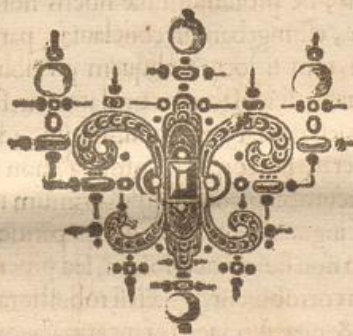
Matthæi 3. 9 26. 53.

Deut. 34. Iofue 1.

1. Reg. 17.

1573.
1 Paral.
17. 18.

nati prius castra secutis, & in posterioribus derelictis, vel in alia munia distri-
butis. Quid vellent isti quos memoravi, & quorum memoria chartarum in-
iuriâ sepulta iacet, Deo per ardentia vota in occulto mentis cubili explicarunt;
in aperto plurium Prouinciarum theatro per omnium scientiarum ornamen-
ta quid possent demonstrarunt, magnis seipfos cumulantes meritis, dum quam
Patriam præsentis iuuare non poterant, in orbis vniuersi ambitu complexi
sunt, cui quaquauerfum iuuando totos se sub obedientia manciparant.

HIS